

Slovo, které se stalo k Jeremjášovi od Hospodina: ² Postav se v bráně Hospodinova domu a volej tam toto slovo. Říkej: Slyšte Hospodinovo slovo, všichni Judejci, kteří vcházíte těmito branami, abyste se klaněli Hospodinu.

³ Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Dejte do pořádku své cesty a své činy a nechám vás přebývat na tomto místě. ⁴ Nespoléhejte na lživá slova: Toto *je* Hospodinův chrám, Hospodinův chrám, Hospodinův chrám. ⁵ Avšak jestliže opravdu dáte do pořádku své cesty a své činy, jestliže mezi sebou opravdu budete jednat *podle* práva, ⁶ *jestliže* nebudete utlačovat příchozího, sirotka a vdovu a nebudete na tomto místě prolévat krev nevinného a nebudete chodit k vlastní škodě za jinými bohy, ⁷ pak vás nechám přebývat na tomto místě, v zemi, kterou jsem dal vašim otcům od věků až navěky. ⁸ Hle, vy však spoléháte na lživá slova, *která* neprospějí. ⁹ Cožpak *můžete* krást, vraždit a cizoložit, lživě přísahat, obětovat Baalovi a chodit za jinými bohy, které jste neznali, ¹⁰ a *potom* přijít, postavit se přede mnou v tomto domě, který se nazývá mým jménem, a říci: Jsme zachráněni, *jen* abyste *mohli* dál páchat všechny tyto odporné věci? ¹¹ Cožpak se tento dům, který se nazývá mým jménem, stal ve vašich očích jeskyní lupičů? Avšak vizte, já to vidím, *je* Hospodinův výrok.

Jeremjáš 7:1-11

Chrám Hospodinův! aneb Fetiš zbožnosti

Představte si, že by se v neděli před dveře nově postavené či upravené modlitebny postavil člověk, který by přicházejícím křesťanům zpochybňoval jejich víru. Ba, dost neuctivě by mluvil i o místě, kde se scházejí. Dva a půl roku skloňovali s úctou pojem *modlitebna, nový kostel, sborový dům...* Sbírali peníze, makali. A najednou - ta existence vzácného místa, kde se tak rádi schází, kde prožili tolik vzácných věcí - má být zpochybněna?

Na začátku působení proroka Jeremjáše proběhly opravy chrámu v Jeruzalémě a byl obnoven provoz.¹ Písař Šáfán našel knihu Zákona, dnes rozumíme, že šlo o Deuteronomium. Byly to velké okamžiky pro Izrael! Duchovní obnova, velké hnutí mysli. Dovedeme si pak představit Jeremjáše, proroka Hospodinova, jak pak říká: "Nespoléhejte na lživá slova: Toto *je* Hospodinův chrám, Hospodinův chrám, Hospodinův chrám..."? (7:4)

V současnosti něco podobného prožívá římská církev,² ale jde to jako vlna dále. Méně formalismu, méně obřadů, více obsahu. Například nový král v Holandsku podobně naznačuje, že mu nepůjde o vnější věci, nenechá si říkat "jeho výsost" ale dá prostor svobodě, aby mu v Holandsku říkali tak, jak chtějí.³

¹ 2. kniha Paralipomenon 34:8nn

² Jezuita Jacek Prusak říká: "Mše sv.tak, jak ji slouží současný papež, zavání již „herezí“ – je v ní příliš moc prostoru, který dráždí tradicionalisty. Jedna věc je „sledovat“ liturgické přehmaty, něco jiného ale zvěstovat světu, že papež neumí slavit mši sv. Čím dál je člověk od Evropy, tím rychleji zjišťuje, že reforma liturgie skrze návrat k „latině a tridentským rubrikám“ je hobby evropských katolíků, protože na jihu se takto nikdo nemodlí. Papež František si dobře uvědomuje, že odpovědí na „duchovní hlad“ současného člověka není návrat do středověku. Latinská Amerika, Afrika a Azie jsou „plícemi“ katolicismu – Zkušenost těchto místních církví ukazuje, že to, čeho se domáhají tradicionalisté, je zkrátka nezajímá. Nechtějí se takto modlit a papež František to respektuje – nejen jako „syn“ této církve, ale jako pastýř církve všeobecné.: <http://www.deon.pl/religia/kosciol-i-swiat/komentarze/art,1082,tradycjonalisci-przeciwno-a-franciszek-gora.html>

³ Budoucí král v nedávném televizním rozhovoru řekl, že chce stavět na tradici svých předchůdců, ale také "být králem 21. století, který může společnost spojovat, reprezentovat a povzbuzovat". Připustil ale, že s manželkou nejsou "fetišisty protokolu". Aktuálně.cz, 30.4.2013

Stejně, jako by někdo okamžitě bránil naše modlitebny, brání věřící církve proti Františkovi a dalším, kteří přemýšlejí podobně. Například katolický publicista z Moravy, Ignác Pospíšil, napadl ostře jezuitu, který byl autorem zmíněného polského článku slovy: “Těžko bychom našli pádnější důkazy o tom, že vlci jsou již v ovčinci, ba co víc, že vlci se již stali pastýři. A otec Prusak je jedním z nich.” a na samotného Františka také nešetří sírou: “Autor popisuje soukromou (a hluboce zbožnou a uctivou) modlitbu a přípravu na mši prostě řadové věřící z oblasti Parras a staví ji vedle *zdegenerované liturgie mše svaté v podání papeže Františka*, která vzhledem k vypouštění některých projevů úcty k Nejsvětější svátosti uctivost a zbožnost spíše postrádá...”⁴

Že se nás to netýká? Chcete si nechat popsat diskuse kolem našich církevních fetišů? Co to dá práce, aby si někdo zvykl na bubny v kostele, aby nechal dělat lidi při modlitbě, co je jim blízké - ženám krýt si vlasy šátkem, či sedět či stát a nebo klečet... Kolik úsilí dokážeme vložit do toho, aby byly naše lavice v modlitebně pohodlnější (polstrované) a jak se staráme o to, aby se “hlídaly děti” v besídkách a už vůbec rezignujeme na to, že by se měly něco učit. Pozdvižení z toho, že náš kazatel zvedá ruce při modlitbě a nikdy se to nedělalo... Přidám nekončící debaty o tom, jak mají vypadat bohoslužby. Zděšení z toho, když se řekne, že by chválící skupinka měla zpívat z kůru. Pak by ale nebyla vidět?! Představte si: náš kazatel nosí kolárek a má holou hlavu! Nebo z jiného soudku: Našli jsme fetiš názvu “komunitní centrum”, kterým označujeme modlitebny. A když se rozklíčuje o co jde, pak je jasné, že jde o to, abychom měli prostornější modlitebnu. Akce pro veřejnost, nebo akce veřejnosti či komunity ulice a čtvrti v domnělém “komunitním centru”? Chybí! Vrcholem zbožnosti, kterou znám, je to, že se “scházíme”!

1. Nejprve činy a pak víra

A to je málo! Křesťanství bylo vždy o tři kroky napřed. Ještě dříve, než tomu svět začal říkat *pokrok*, mezi křesťany to bylo normální. A co? Rovnost - ať otrok či pán, všichni na jedné úrovni hodnotou, sociální a zdravotnické aktivity, kultura, věda... A kde je to dnes? V čem se liší věřící od nevěřících? V neděli někam jdou v saku a v kravatě. A proč by tam měli chodit také ti jiní? V čem církev obohacuje společnost? V čem je napřed? Nejdříve zvadnou skutky víry a pak zvadne i víra samotná a změní se v modlářství.

Pán Ježíš nás bude posuzovat podle víry, která nese skutky.⁵ Spaseni jsme z víry, jistě, ale z té, která se projevuje skutky.⁶ Tak to je a možná tomu římský katolík rozumí lépe, než my, reformovaní křesťané. Jeremjáš to také tak říkal. Všimněte si, že začal vztahem k právu, pokračoval skutky sociální citlivosti vůči cizím (!), pak vůči svým (sirotkům a vdovám) a končil zvrácenou teologií: “Avšak jestliže opravdu dáte do pořádku své cesty a své činy, jestliže mezi sebou opravdu budete jednat *podle práva*, *jestliže* nebudete utlačovat příchozího, sirotka a vdovu a nebudete na tomto místě prolévat krev nevinného a nebudete chodit k vlastní škodě za jinými bohy, ⁷ pak vás nechám přebývat na tomto místě, v zemi, kterou jsem dal vašim otcům od věků až navěky. Hle, vy *však* spoléháte na lživá slova, *která* neprospějí. (7:5-8)

Fetiš slov, který nepřinese nic dobrého. Ať je to posvátná liturgie či paličaté spoléhání na festivalovou formu bohoslužeb, na to “co lidé chtějí” a co je “baví”! Naším problémem je to druhé, děláme festivaly a čím neformálnější je bohoslužba, tím vypadá lepší...

⁴ <http://cirkev.wordpress.com/2013/04/29/vlci-v-ovcinci/>

⁵ Viz Jakubova epištola 2:14nn, viz Matoušovo evangelium 7:21

⁶ Proto se v Bibli snese apoštol Pavel a apoštol Jakub, oba mluví o stejné věci, nikoli proti sobě :-) Viz: Římanům 10:17

3. Vyzpovídáte se a hned si jdete...

Naši kritikové nám přičítají přílišnou lehkomyšlnost a formalismus. Protestantská zbožnost ji rychle shazuje na katolíky. To oni, kteří chodí ke zpovědi... Ti se jen jdou vyzpovídat a hned běží po svých... Ale, ruku na srdce, neumíme to stejně dobře? Jeremjáš opět začíná v nenáboženské oblasti. "Cožpak *můžete* krást, vraždit a cizoložit, lživě přísahat, obětovat Baalovi a chodit za jinými bohy, které jste neznali..." (7:9) Jeremjáš začíná tam, kde bychom zbožnost nehledali a nečekali. Říkáváme: "No, hleďte, to je obchod! To do víry nepleťte! Musím se nějak živit a nějak splácet hypotéku. Nikoho jsem nezabil, to se mne netýká."

Jeremjáš ale nemluví o formální zbožnosti, ale o vyznavačství, které se hlásí k Bohu osobně. A já o něm mluvím také. S podivným pojetím soukromí pokračujeme velmi rychle k uctívání. To dvojí ale nejde dohromady. Text totiž pokračuje: "...a potom přijít a postavit se přede mnou v tomto domě, který se nazývá mým jménem, a říci: Jsme zachráněni, *jen* abyste *mohli dál* páchat všechny tyto odporné věci?" (7:10)

3. Ježíšova horlivost

"Cožpak se tento dům, který se nazývá mým jménem, stal ve vašich očích jeskyní lupičů?" (7:11) Tato slova používá přece Pán Ježíš, když čistí chrám.⁷ A tady vidíme rozdíl mezi prorokem a Spasitelem. Ježíš může vyčistit lidský chrám. Tím dramatickým výstupem (který byl nakonec bez dopadu, protože den nato tam byli obchodníci zase) ale naznačuje, že má moc vyčistit lidský život a zachovat jej. Dává naději, koná spasitelské dílo. Nemusí dojít k poslednímu soudu. To je to, co dnes zvěstujeme.

A narozdíl od něho Jeremjáš zachránit nikoho nemůže, je jen prorokem. Mluví, zdánlivě slabě a bezmocně něco říká, ale Hospodin koná. Vyčistí chrám dočista. Tedy chrám zanikne. Babylónská vojska provedou totální očistu, poslední soud nad Izraelským královstvím, které tím okamžikem zaniká.

4. Vidoucí Bůh

"Avšak vizte, já *to* vidím, *je* Hospodinův výrok." (7:11) To je popis pokání.⁸ Člověk zahlédne to, co vidí Bůh. Římanům apoštol Pavel doporučuje, aby se podívali Božíma očima. V Kralickém překladu dopisu do Říma 11:22 (čti si od 17. verše) je "Vizte dobrotu i zůřivost Boží..." V novější češtině to zní: "Považ tedy dobrotu i přísnost Boží: přísnost k těm, kteří padli, avšak dobrotu Boží k tobě, budeš-li se *jeho* dobroty držet; jinak budeš vyřat i ty."

Pán Bůh jednak není slepý ke všemu, co se děje. Není jej možné vykázat, že tomu nerozumí, že nezná finesy ekonomie a evropského práva. Vidí vše a rozumí tomu. A proto se musíme dívat Jeho očima. Proto se učíme myslet tak, jak myslí on, čteme Bibli a přemýšlíme nad ní společně.

Skoro mi to připadá jako scéna z povídek Jiřího Marka Panoptikum Města pražského, kde pan inšpektor věděl za kým jít, protože měl galerku přečtenou. Podle povahy činu věděl, který zločinec to mohl udělat. A kasaři zase věděli, že jsou páni z direkce nóbl a že se k nim budou chovat lidsky. Pán Bůh vidí, zná naše hříchy a vyzná se v nás. A jedná lidsky a citlivě: "Koukejte, Picmaus, copak to nevidim? Sbalte si švestky, půjdeme!"

⁷ Viz Matoušovo evangelium 21:13

⁸ Viz Jeremjášovo proroctví 2:19 !

Bůh vidí a soudí. A je nejdříve blízko s milostí. A tak se se žalmistou modlíme jako děti, jako ti, kteří potřebují pomoc: “Ty však vidíš, hledíš *na* trápení a zášť, a vezmeš *to* do své ruky. *Vždyť* ubožák se spoléhá na tebe. Sirotkovi se staneš pomocí. Zlom paži ničemy i zlého! Odhal jeho ničemnost, *až již žádnou* nenajdeš. Hospodin *je* králem navěky a navždy.” (Žalm 10:14-16)